

Gospodarske skušnje.

(Kako se dá gnoj pomnožiti in zboljšati?) Nek saksonsk kmetovavec, gosp. R. Poljanc po imenu, priporoča konjsko scavnico za kmetijstvo tako obrniti, da največ izdaja. On pravi, da je vse to sam že večkrat skusil tako-le: Nasuje namreč v hlevu, kjer konji stojé, za čevelj na debelo suhega peska, in ko je ta dobro potlačen, ga zopet dosuje. Ko postane zgornja lega že precej vlažna in mokra, kar se že v nekaj tednih zgodi, se vés pesek do tal prekida, in kar se ga je scavnice napilo, ga spod spravi, unega pa, ki je še popolnoma suh, naverh zmeče, da se tudi scavnice napije. Čez nekoliko mescov bo ves pesek črn in s scavnico premočen; ta pesek, ki ga je scavnica prevzela, je najgoršemu tičjeku (gvanu) enak, se iz hleva izkida in v kak drug kraj pod streho spravi, nekoliko z gipsom pomeša in ležati pusti, dokler se rabiti začne. Pri tem ravnanji se mora hlev dan za dnevom s frišnim peskom nastiljati in vsak teden izkidati. — Da se mu ovčji gnoj ne uname in ne operhne, dá imenovani kmetovavec, ker se mu škropenje z merzlo ali žveplenokislo vodo ni po željah obnašalo, ovčji hlev na vsake štiri tedne pol pavca na debelo s perstjo nasuti. Ovčji gnoj se poredoma zajára in prav masten prihaja.

(Da krave bolj molzejo). Kravam, ki so precej ob mleko prišle, daj 3 lote v prah stolčenega janeža (*Fenchel*, *anethum foeniculum*) in ravno toliko kopernine (*Dillsamen*, *anethum graveolens*) v pol bokalu mlačne vode ali v mleku na tešče popiti ali pa med klajo pojésti. Če v 48 urah več mleka ne namolzeš, daj kravi to še enkrat.

Po „Allg. Zeitg. f. L. und Forstwirth.“

(Kako gorki naj so hlevi za molzne krave?) Če je v kravjih hlevih po R. gorkomeru 10 stopinj gorkote, bodo krave klajo do zadnje trohice rade povžile, pri tem ostanejo lepo rejene, in molzejo, da je gospodar z njimi prav zadovoljin; zdrave so bolj, kakor če bi bili hlevi merzleji ali topleji od 10 stopinj. Tako je skusil kmetovavec dr. May v Weihestephanu. Ta skušnja se sicer ne ujema z drugimi skušnjami, ktere učé, da hlev za molzno in pitavno govejo živino naj je okoli 17 stopinj gorak; vendar naj gospodarji tudi to skusijo, kar priporoča omenjeni veljavni gospodar.

(Seme merčesov obvarovati). To-le so skušnje že večkrat poterdile: Seme se dene v kako posodo, ki se dá dobro zamašiti, to je, v kako flašo; k semenu se pri-dene nekoliko žveplenega praha, potem se dobro zamaši in močno pretresa; zato se pa flaša ne sme s semenom do verha nasuti. Ko se je seme kake 4 do 5 dni pretresovalo, se z žveplom oprášeno seme v gredo ali na njivo poseje. To ravnanje je posebno dobro za ogeršico, zelje itd.

(Kako v kratkem času suhega mesa si napraviti). Da se ti bo meso v 48 urah presušilo, raztopi toliko solitarja v vodi, kolikor soli se po navadi za nasoljenje enega kosa govejega mesa potrebuje. V ti vodi se za sušilo namenjeno meso kuha in sicer tako dolgo, dokler se čez nekoliko časa vsa voda ne pokuha in izhlapi. Zdaj se obesi meso v dimnik, in se pred kakor v 48 urah sterdi; znotrej je prav lepo rúdeče in je tako dobro, kakor najboljše hamburško suho meso. Tako plečeta sušiti priporoča „Breslauer Gewerbeblatt“.

Od dosmertnih asekuracij.

III. Od zavarovavnic sploh.

Slednji pošten človek si prizadéva, se rešiti z delavnostjo in varčnostjo dvéh najhujih skerbí, namreč skerbí, kako bi se obvaroval revšine v starih letih, in skerbí, kako bi pomagal svojim ljubim, da bi jim po njegovi smerti ne bilo treba pomanjkanja terpeti.

Neizrečeno nesrečen je pa, kdor se teh skerbí nikakor ne more rešiti.

Mislimo si nebogljenega sivčka, kateri mora brez svoje krivice na razvalinah svojega nekdanjega bogastva to žvečiti, kar drugim ostaja; stopimo k postelji, na kateri uméra oče, kteremu se poslednje hípe življenja v persih serce terga, ker mora od svojih nepreskerbljenih ljubih bridko slovó vzeti; obrnimo oči na uboge vdove in sirote, ktere v obupanju nad svojo revšino dostikrat v hudobije zabredejo — in pojímo hvalo današnjemu omikanemu času, v kterem so se družbe ali bratovšine osnovalé, ktere z lahkimi pomočki odganjajo skerbí starčkom in vsakemu očetu serce hladé v poslednji uri s sladko tolažbo, da tudi še po njegovi smerti njegovi ljubi ne bodo brez vse pomoči ostali.

Omenili smo že, da dosmertne zavarovavnice vsacega deležnika silijo, da je varčen, in iz vsega, kar smo povedali, more vsak umen človek spoznati, kako koristne so one. Kdor pa hoče koristnosti téh naprav se do dobrega prepričati, mora natanko spoznati njih osnovo.

Povemo tedaj v kratkem, kako so sploh vse zavarovavnice osnovane.

V zavarovavnicah je mogoče prav za prav zavarovati:

- a) kak izgovorjen kapital, ki se izplača po zavarovancovi smerti;
- b) kak izgovorjen kapital, ki se izplača kakemu odločenemu človeku o času, kateri je bil že pred izgovorjen;
- c) letne dohodke;
- d) bratovšine, ktere so osnovane tako, da so udje, kateri pri življenji ostanejo, erbje tistih, kateri umerjó;
- e) plačila, ktere vloží kdo za to, da si zavaruje dnarje, ktere je komu posodil.

Še je odgovoriti na vprašanje: Kako je mogoče, večje ali manje koristi dosmertnih zavarovavnic se udeležiti?

Sreča je tako nestanovitna, da nihče, bodi si še tako premožen — reči ne more: „Saj mi ni treba za svoje stare dni skerbéti; saj imam vsega dosti!“

Dosmertne zavarovavnice se morejo tedaj premožnim ravno tako priporočati kakor ubogim. Kako se more bogatinec kakor tudi revež teh zavarovavnic udeležiti, bomo tukaj ob kratkem povedali:

Z žalostnim obličjem zdihuje marsikter močen delavec: „Kako se bo mojim ubogim otročičem godilo, če me Bog nagloma k sebi pokliče? Ostanek tega, kar si v tednu zaslužim, bi bil vse, kar bi jim mogel zapustiti; in še to bi bilo premalo za moj pogreb!“

Te skerbí se more ubogi mož lahko rešiti. Prihrani naj si vsaki teden par grošev, in preden bodo pretekle kvatre, se bo mogel v zavarovavnico zapisati. Kako dobro bo djalo potem njegovemu sercu, če ga bolezen na smertno posteljo položí, ker bo vedil, da dobé njegovi ljubi po njegovi smerti toliko ali toliko sto goldinarjev!

Prav dobro bi bilo tudi, če bi fabriški gospodarji svoje oženjene delavce podučevali, naj si odtergajo vsaki teden nekoliko od svojega zaslužka, da bi se potem v dosmertne zavarovavnice zapisali. Koliko revnih vdov in sirot bi bilo potem menj in vsak delavec bi mogel z mirno vestjo reči: Da ženi in otrokam po moji smerti ne bo treba stradati, za to se imajo moji skerbnosti zahvaliti.

Ravno tako more skerbeti slednji za svojo družino, kateri ima vsako leto večje stanovitne dohodke, ki pa z njim njegovi družini tudi umerjó. Kdor more vsako leto par sto goldinarjev čez svoje potrebe prihraniti, bo sicer v kakih 30 letih tudi lep kapital zapustil; al kdo mu je porok, da ga morda že perve leta varčnosti Bog k sebi ne pokliče? Ali ni umneje, da taki očetje vsako leto kaki zavarovavnici to hraniti dajo, kar si v letu privarjejo in tako za prihodnje dni svoje družine preskerbé?